

LEDER

Plass til alle?

TEKNOLOGIEN TVINGER oss til nye valg om hva samfunnet skal legge til rette for av fosterdiagnostikk. Skal vi ta i bruk en blodprøve av mor der fosterceller kan spores?

ET SKREKKSCENARIO for dem som frykter fosterdiagnostikkens sortering, har vært at en slik enkel blodprøve kan gi sikre svar om for eksempel Down syndrom – i god tid før tolvte svangerskapsuke. Nå viser det seg at testen fortsatt har usikkerhet ved seg slik at den må følges opp av tradisjonell fosterdiagnostikk for å få sikre svar. Men Universitetssykehuset i Nord-Norge har søkt om å få ta den i bruk som en mer treffsikker måte å finne svangerskapene der sykdom eller utviklingshemming kan spores – slik at det blir færre stikk som kan treffe fosteret.

DEBATTEN ER i full gang, blant annet i regi av Bioteknologirådet som tirsdag kveld tok opp fosterdiagnostikken under et møte i Oslo. Vi deler bekymringen som Lars Ødegård presenterte i møtet og i en kronikk her i avisen i går. Hva skal testen brukes til? Skal den brukes til en mer treffsikker og kostnadseffektiv jakt på fostre som foreldre frykter kan få dårligere livskvalitet enn andre, enten det er barn med arvelige muskelsykdommer eller Down syndrom?

ISÅ fall kan samfunnet komme til å legge til rette for at Down syndrom i praksis kan bli utryddet, slik Danmark allerede er på god vei til uten den nye blodprøven. Den dagen kan komme at en blodprøve av mor tidlig kan gi sikre svar om fosteret. Tar vi først i bruk blodprøven som en første sporingmetode, blir det vanskelig å slutte den dagen prøven blir så treffsikker at den kan brukes alene. Hvem skal da få tilbudet – alle gravide eller fortsatt noen utvalgte?

NORGE HAR allerede åpnet for fosterdiagnostikk til kvinner over 38 år og for dem som tidligere har fått et alvorlig sykt barn. Det ligger et press for å tilby tidlig ultralyd til alle som vil vite om fosteret har «avvik». Det er avgjørende at samfunnet tar en grundig debatt av hva diagnostikken skal brukes til. Vi må ikke komme dit Danmark er – uten at vi egentlig ville det.

DA ER det ikke tid for å godkjenne nye metoder. Det er heller tid for å stramme kraftig inn på begrepet «alvorlig sykdom» slik at mennesker som kan klare seg godt med samfunnets hjelp, ikke aborteres.

Det er heller tid for å stramme kraftig inn på begrepet «alvorlig sykdom».

Arabisk film gir nyttig innsikt

Muslimsk feminisme, flyktningkrise, barneekteskap og politisk satire. Filmfestivalen Arabiske filmdager gir oss sterke og mangfoldige bilete frå Midtausten og den arabiske verda.

KOMMENTAR

ALF KJETIL WALGERMO

alf.kjetil.walgermo@vl.no

Det er sjeldan mogleg å sjå film frå Midtausten på kino. Ein og annan tittel kan dukke opp på det ordinære kinoprogrammet, så som libanesiske *Caramel* (2007) og dei israelske *Vals med Bashir* (2008) og *Vivianes kamp* (2014). Snakkar vi om film frå land i den arabiske regionen, som Jordan, Jemen, Syria og Egypt, er tilbodet likevel magert. Difor er festivalar som Arabiske filmdager så viktige. Behovet for forteljingar frå denne konfliktfylte delen av verda er sterkt.

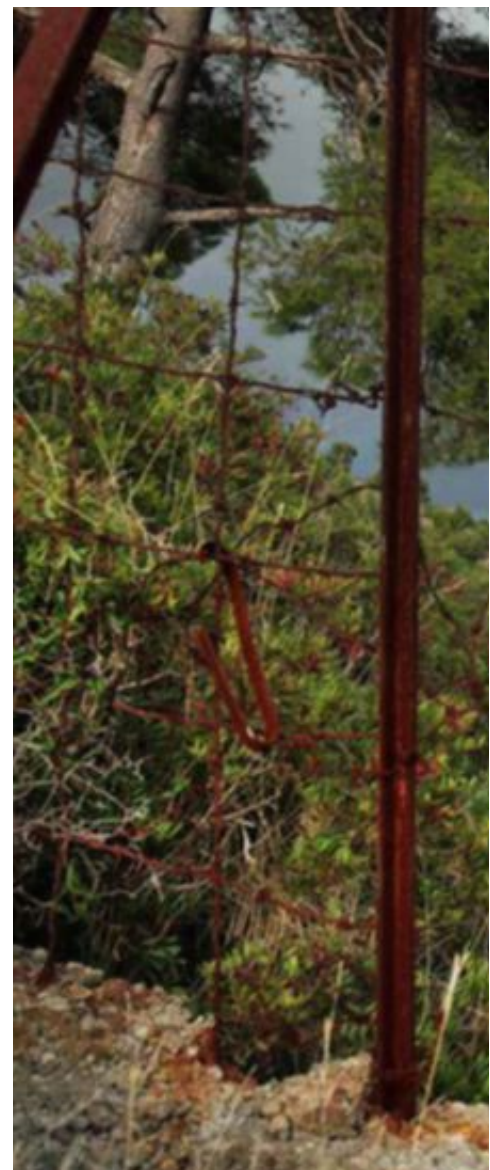
Dei arabiske landa lir på mange måtar under noko av det same syndromet som dei afrikanske. Folk her oppe i Europa har avgrensa kunnskap om kulturen og samfunnslivet. Vi får med oss dei store nyhendesakene i aviser, fjernsyn og radio, men har sjeldan høve til å fordjupe oss og bli ordentleg kjent verken med alvorlege problemstillingar eller nyansar.

Israel og Palestina. Arrangement som Arabiske filmdager kan bøte på dette, om enn berre som eit tilbod til dei som har høve til å besøke festivalen som opnar i Oslo i dag og avsluttar søndag. Ein gjennomgang av programmet viser at festivalen spenner breitt både i tematikk og sjanger.

Som ein av to hovudtematikkar er Israel-Palestina-konflikten, der fem ulike filmar gir nye perspektiv på ein fastlåst situasjon. Den palestinske Oscar-kandidaten *Eyes of a Thief* har fått kritikk i Israel for å glorifisere ein snikskytter – mannen som drap ti israelske soldatar i Silwad for tretten år sidan. På palestinsk side meiner kritikarane det motsette – at filmen er for lite glorifiserande. Festivalarrangørane sjølv meiner at han ikkje er propagandistisk eller tek ei klar side.

Ein heilt anna type film er *Self Made*, ein forvekslingskomedie om ein israelsk kunstnar (som har laga veske av si eiga livmor) og ein palestinsk hip-hop-elskande sjølvmondsbombekrutt. Dei byttar identitet på ein israelsk kontrollpost, og filmen skal visstnok overraske i så godt som kvar einaste sving.

Flyktningar. Det andre hovudtemaet på festivalen er migrasjon, der flyktningproblematikken i Nord-Afrika og Midtausten kjem under lupa på forskjellig vis. Dokumentarfilmen *On the bride's side* følgjer ei gruppe syriske og palestinske flyktningar forkledd som brudefølge på ei reise gjennom Europa (mot Sverige!). Mens dokumentaren *Queens of Syria* skildrar

seksti syriske flyktningkvinner i Jordans hovudstad Amman. Dei melder seg som skodespelarar til ein gresk tragedie for slik å uttrykke sine egne kjensler av tap.

Opningsfilmen i kveld, jordanske *Theeb*, viser også noko av variasjonen på Arabiske filmdager. Vi følgjer den historiske kampen mellom britane og det osmanske riket i det som ser ut til å vere ein skikkeleg eventyrfilm med *Lawrence of Arabia*-takter. Noko av det spesielle med filmen er at alle skodespelarane er amatørar frå Jordan – blant dei siste genlevande beduinane. For *Theeb* vann den britisk-jordanske regissør Naji Abu Nowar prisen for beste regi på filmfestivalen i Venezia, ein av dei største og viktigaste i Europa. I fjor blei Abu Nowar, som er gjest ved festivalen, også kåra av det pre-

SITATET

Det er ingenting i verden så stille som sne, skrev dikteren. Han hadde vel ikke opplevd Arbeiderpartiet i asylbarnsaken.

Sven Egil Omdal, kommentator, i Stavanger Aftenblad

FRA VERDIDEBATT.NO

Å leve sammen kan være utfordrende. Å leve sammen i kirken likeså, noe Møre bispedømme til fulle har erfart de siste dagene.

Kristine Sandmæl

STERKT: Behovet for forteljingar frå Midtausten og den arabiske verda er sterkt, meiner kulturredaktør Alf Kjetil Walgermo. Dokumentarfilmen *On the bride's side* er ein av filmene som blir vist på Arabiske filmdager dei neste dagane.

Foto: Arabiske filmdager

stisjefylte amerikanske bransjebladet Variety til Årets arabiske filmskapar.

Historiske bilete. Det osmanske riket er også i søkelyset når festivalen i morgon viser stumfilmkonserten *Views of the Ottoman Empire*. Her får vi sjå nyrestaurerte filmar som blei filma på byrjinga av 1900-talet, mange år før republikken Tyrkia blei etablert i 1923. Dagleglivet frå Damaskus, Bagdad, Kairo, Tripoli og Istanbul i historisk tapning viser blant anna dei multi-religiøse og multi-etniske sidene ved det osmanske riket.

Andre viktige tema på festivalen er muslimsk feminisme og

Festivalen spenner breitt både i tematikk og sjanger.

barneekteskap. *Casablanca Calling* handlar om den stille marokkanske revolusjonen som blir leia av kvinnelege, religiøse predikantar med mål om å frigjere kvinner (og menn) frå ei kvinnefiendtleg tolking av islam. Jemens første kvinnelege filmskapar, Khadija al-Salimi, blei sjølv gifta bort som barn. Ho er gjest ved festivalen, og det blir samtale med henne etter visninga av filmen *I am Nojoom, age 10 and divorced*.

Alle desse forteljingane er med på å gi oss større innsikt i ein region som dei fleste av oss ikkje kjenner godt nok. Film spelar ei viktig rolle i å skape auka forståing.

Griller i hodet

Vi erklærer herved grillsesongen 2015 for åpnet. For lengst.

KLARTEKST

ANE BAMLE TJELLAUG

ane.bamle.tjellaug@vl.no

UTE SNØR det. I kjøledisken ligger grillskivene tettere enn passasjerene på et lokaltog i rush-tida. Det er fire grader i luften og knapt april, men grillsesongen har vært i gang i flere uker allerede.

DE FØRSTE bleke kjempegrillene dukket opp lenge før påske, tett etterfulgt av litersflasker med barbequesaus, marinerte kyllingbryst i aluminiumsformer og rosa potetsalat med mais, hjemmelagd etter oppskrift fra bestemoren til en amerikansk grillekspert.

MENS ALLE var opptatt av å protestere høyllytt på at julebrusen og påskemarsipanen kommer altfor tidlig i år igjen, snek dagligvarebutikkene inn ostegrill og flintsteik i hyllene helt uten at noen merket det. For det er vel aldri for tidlig å begynne grillsesongen? Grilling er jo så enkelt, sosialt og ikke minst billig. Familieribbe innkjøpt i desember er vel det eneste som kan konkurrere med marinerte nakkekoteletter når det kommer til å få mest mulig for pengene.

VI SKAL jo egentlig spise mer grønt, men det er lett å glemme når vi står der i røyken og kjenner lukten av svidd svinefilet. Og ikke minst den liflige duften av bacongrill med chili og en ihjelstekt halv svineside glasert med det beste Amerika kan by på av ferdigsaus. Vi husket muligens på å slenge med noen urtemarinerte nypoteter i form, kanskje til og med en maiskolbe, men når pattegrisen endelig er gjennomstekt, er potetene blitt en kullklump ikke engang ketchup kan redde.

ALT KAN grilles, og med gassgrill kan du fyre opp hele året, selv når det snør sidelengs. Brent barn smaker sommer, og det er jo ingenting vi nordmenn trenger mer enn et kulinarisk solstreif i mørketiden. Dessuten er det ingen skam å grille med toplue. Snart kommer sikkert grilldress med pelsfor, spesialdesignet for hustrige vårdager når suget etter sommerkoteletter blir uutholdelig.

INGEN VITS i å lure på hva du skal ha til middag. Det er bare å få fart på flammene.

KONTAKT

ISSN 0808-5425

Besøksadresse: Grubbegata 6.

Postadresse: Postboks 1180, Sentrum, 0107 Oslo

HAR DU IKKE FÅTT AVISEN?
Ring 22 310 350

DINE SIDER

På vl.no/minside kan du blant annet omdressere, ferieflytte og finne leveringsinformasjon.

SPØRSMÅL OM ABONNEMENT

vl.no/abonnement
22 310 350
(man-fre: 08-16, lør: 08-12)

VIL DU ANNONSERE?

Stillingsannonser: stilling@vl.no
Bedrifter eller organisasjoner: annonse@vl.no
Dødsann.: dodsannonse@vl.no
Eller ring 22 310 310

TIPS

Send tips til tips@vl.no eller ring vaktstjef på tlf. 22 310 425

KOMMENTARREDAKSJONEN

JON MAGNE LUND (redaktør)
jon.magne.lund@vl.no

ERLING RIMEHAUG (redaktør)
erling.rimehaug@vl.no

OLAV EGIL AUNE (redaktør)
olav.egil.aune@vl.no

ALF GJØSUND (kommentator)
alf.gjosund@vl.no

Vårt Land arbeider etter **Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk**. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, bes ta kontakt med redaksjonen. **Pressens Faglige utvalg** (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund, som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.
Adresse: PFU, Rådhusgt. 17, pb 46, Sentrum 0101 Oslo
tlf: 22 40 50 40
fax 22 40 50 55
epost: pfu@presse.no